

Govor na otvaranju stručnog skupa

„Kompetencije ravnatelja i izazovi vođenje srednjoškolskih ustanova“, ZADAR 11.03.2024.

Suzana Hitrec, predsjednica UHSR-a

Drage kolegice i kolege, poštovani gosti i uzvanici!

Pozdravljam vas sve na početku stručnog skupa za ravnatelje srednjoškolskih ustanova u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje i Udruge hrvatskih srednjoškolskih ravnatelja, a pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Posebno pozdravljam ravnatelje u prvom mandatu, kojih je ovdje oko 80.

Pozdravljam i stotinjak ravnatelja u drugom mandatu. Iz navedenih brojki možemo zaključiti da je na ovom skupu 60% ravnatelja u prvom ili drugom mandatu.

Pozdravljam i sve ostale ravnatelje, u trećem, četvrtom, petom, šestom i sedmom mandatu. Mi smo posebna skupina ravnatelja bez ikakve radne sigurnosti. Hrabri, skloni riziku i dosta ljudi. Vjerojatno, vrsta koja u sustavu obrazovanja izumire.

Tema našeg skupa je Kompetencije ravnatelja i izazovi vođenja srednjoškolske ustanove.

Neki naši vjerni kritičari bi rekli da se svako malo bavimo ovom temom, ali ta tema je uvijek aktualna i uvijek će biti aktualna za ravnatelje škola u Republici Hrvatskoj.

Danas je teško naći kvalitetnog nastavnika koji želi raditi u školi. Teško je i naći kvalitetnog kandidata koji se želi javiti na natječaj za ravnatelja.

Tražite li ravnatelja škole? Trebate ravnateljicu srednjoškolske ustanove? Kakvu osobu tražite?

Koje kompetencije treba imati jedna ravnateljica ili jedan ravnatelj?

Mora znati sve o školi njenoj povijesti, tradiciji; poznavati dobro kurikulum; izvrsno poznavati kompetencije i jake i slabe strane zaposlenika; uočiti promjene u ponašanju i učenju novih generacija učenika i promjene u odgojnim stilovima i ponašanju roditelja; mora znati dobro čitati pravne propise i kako se snaći kada su dijametralno suprotni; mora znati sve o zasnivanju i raskidanju radnog odnosa; mora izvrsno razumjeti financijske obveze; kontiranje i fiskalnu odgovornost te kako financijski preživjeti u slučaju blokiranog računa; mora znati postaviti opremu za prezentaciju; mora znati sazvati sastanke uživo i u online okruženju; mora znati gdje su u školi sve instalacije; mora znati gdje su sve sklopke; mora znati gdje je diletacija, od kojeg materijala i kada je izgrađena škola, mora znati odakle curi voda, mora znati da treba doći otključati školu u bilo koje doba noći ako ga zovu.. a u nekim slučajevima još se mora znati popeti na krov i mijenjati crijepove, mijenjati žarulje i kuhati kavu za kolege.

I to nije sve. Ravnatelj mora djelovati kao najjači Apaurin za sve oko njega.

Ravnatelj mora znati riješiti situaciju kada u 5 minuta malog odmora navali 10 nastavnika s hitnim problemom; kada svi odu na sat mora znati pružiti prvu pomoć ozlijeđenom učeniku ili smirivati napadaj panike; mora znati smiriti uznemirenu zbornicu koja se boji promjena; mora znati kako razgovarati s bijesnim roditelja koji misle da nastavnici ne rade dobro svoj posao; mora znati preko noći naći nastavnike za zamjenu kojih nigdje nema; mora znati raditi medijaciju kada se posvađaju kolege u školi.

Niti to nije sve.

Uz to mora znati jako dobro znati pisati dopise da o svemu ima pisani trag, mora znati koga zvati za savjet u teškoj situaciji.

Ako ste mislili da je to sve..nije.

Ravnatelj treba imati viziju i znati rušiti kao Thor s velikim maljem sve prepreke na putu prema viziji razvoja škole i učeničkog doma.

Ravnatelj mora znati uvijek sa smiješkom ući u zbornicu i u razred, svakome treba uputiti lijepe, poticajne riječi....čak i kada vidi da se kasni na sat.

Ravnatelj mora znati ohrabrivati, tapšati po ramenu, govoriti „ti to možeš“, „ti si važna“ .

Ravnatelj mora znati biti „anđeo čuvar“....uvijek dobre volje, nikad umoran, uvijek svima dostupan, čuvati školu i učenički dom od svakog zla, elementarnih nepogoda, neprijatelja i bilo kakvih prijetnji.

Sve to ravnatelj treba znati. I puno više od toga.

A uz taj „paket hrvatskog ravnatelja“ besplatno dobivate i krivca koji će za sve što se loše dogodi u školi preuzeti krivnju, platiti novčanu kaznu, ispričati se u svoje ime i za tuđe greške.

Čim izaberete ravnatelja u svakom trenu možete pisati reklamaciju prosvjetnoj inspekciji ili bilo gdje drugdje, reći da Vam se ne sviđa taj model i garantirano vam je da u roku od najduže 5 godina ravnatelja vratite od kuda je i došao ili ako je „stari model“ da ga izbacite takvoga iz svoje ustanove.

Ovakva ponuda se ne odbija. Nazovite odmah i nabavite kvalitetnog ravnatelja škole.

Posebno napominjem da naš ravnatelj ne košta puno. Na njega nećete potrošiti kao na nastavnika izvrsnog savjetnika. Puno manje ćete ga platiti.

Ravnatelj se kod nas plaća prema broju učenika. To je jedina složenost uvjeta rada koju imamo.

Ne računa se niti broj programa, niti različita strukovna područja, niti rad u dvije smjene, niti rad u više objekta, niti broj učenika s teškoćama, niti ako je uz školu regionalni centar kompetentnosti. Ništa od toga.

Ako ravnatelj radi u školi s 590 učenika i 7 programa, u dvije smjene i 100 učenika s teškoćama ima nižu plaću od onog koji ima 601 s jednim programom, jednom smjenom i 10 učenika s teškoćama. Samo 8% srednjoškolskih ravnatelja spada u najvišu kategoriju po koeficijentu, tako da se 92% posto ravnatelja se lako mogu odbiti „ispod cijene“, odnosno na popustu.

Požurite.. još malo pa rasprodano... jer kad ova generacija ludih ode u mirovinu ili iz sustava, teško će se naći novi koji će pristati raditi pod ovim uvjetima.

E pa ako netko još do sada nije uvjeren da svaka ustanova na svijetu treba takvog kompetentnog ravnatelja može mi se obratiti tijekom pauze pa ću ga uvjeriti s dodatnim podacima.

Sada ćete svi reći, onda uz sve te poželjne kompetencije koje naš stvarni ili imaginarni hrvatski ravnatelj ima ili treba imati, lako će savladati sve izazove.

Ispada da se mi ravnatelji samo žalimo i kukamo i želimo kruha iznad pogače.

A kakva je to ravnateljska pogača? To je ona za koju nema recepta pa svatko stavi sastojke koje trenutno ima i onda stavi peći.. netko u najmoderniju pećnicu po HASAP standardu, a netko da se ispeče na suncu na automobilskom limu.

Koje mi ravnatelji uopće imamo izazove?

Svakim danom imamo ih sve više. Za jednog čovjeka često previše.

U drugim zemljama ti se izazovi zajednički rješavaju s pomoćnicima ravnatelja. A nama kažu da su nam svi pomoćnici..od stručnih suradnika, tajnica, voditelja računovodstva, nastavnika...kao da oni nemaju dovoljno svojeg posla.

Kako organizirati nastavu i cjelokupni rad škole bez radnika? To je veliki izazov.

Kada to pitamo onda nam često kažu -što će vam toliko ljudi kada pada broj učenika.

Ali mi u našim školama srećom većinom imamo učenika. Ako nema dovoljno novaca za plaćanje radnika i izgradnju zgrada primjerenih 21. stoljeću, onda možda ipak treba zagristi vrući krumpir i napraviti učinkovitu mrežu škola i programa. Jer mi ravnatelji nismo ti koji smo sami otvorili svoje škole.

Kako se nositi s pasivnim i aktivnim otporima promjenama u školi? To je izazov.

Kako uvesti kvalitetu ako imamo krizu u međuljudskim odnosima u školama, prozivanje od strane roditelja i inspekciju koja nam uvijek dokaže da su forma i pisani dokazi bitniji od bilo koje razvojne aktivnosti. To je izazov.

Kako osnažiti naše učenike da se odupru novim sredstvima ovisnosti, ne budu depresivni, razmišljaju svojom glavom i rješavaju probleme, kako da se uključe u bilo koju aktivnost iz koje ne dobivaju ocjenu? To je izazov.

Koje izazove imaju ravnatelji učeničkih domova?

Kuhari i kuharice bježe iz domova u osnovne škole jer tamo ne rade vikendima. Dom radi 24 sata, a mnogi od njih imaju suglasnost za 1 i pol kuhara. Kako naći pola kuhara u gradovima na moru? Nikako.

Ravnateljice, nabaci pregaču i skuhaj danas obrok učenicima. Ravnatelj mora znati kuhati. Barem onaj koji radi u učeničkom domu.

Kada pralja ode u mirovinu, učenički dom ne dobije suglasnost za zapošljavanje druge pralje. Pogoni za pranje zjape prazni, a dom je prisiljen plaćati vanjsku uslugu koja je skuplja od plaće pralje. Sreća za ravnatelje da ne moraju sami prati i peglati posteljinu u domu. Iako i to moraju znati.

Svašta se u Hrvatskoj u našim školama i domovima u posljednje 22 godine promijenilo. A koliko su koštao kruh i mlijeko prije 22 godine? Kruh je bio oko 8 kuna, a 1 litra svježeg mlijeka 6 kuna. Danas kruh košta oko 1,5 euro, a mlijeko košta 1,30 euro. To je povećanje oko 50 posto. U domovima se ne jede samo kruh i mlijeko. U posljednje 22 godine cijena učeničkog doma po jednom učeniku ostala je nepromjenjiva. I to je 166 eura mjesečno, od čega pola plaća roditelj, a pola država. Kako kada je sve poskupilo najmanje 50 posto izaći na kraj s istim iznosom novaca?

Ako ne znate odgovor na to pitanje u pauzi ulovite ravnateljicu ili ravnatelja učeničkog doma. Oni izgleda znaju tajni recept, samo je pitanje do kada će tako izdržati.

I izazov koji imamo baš svi mi ovdje..kako uskladiti profesionalni i privatni život. Smijemo li reći da imamo pravo kao ravnatelji na privatni život?

Imamo li pravo biti bolesni, ne javiti se odmah na telefon, kao što se najčešće nama nitko ne javlja niti odgovara u raznim institucijama.

Pa ostanemo u tišini..po principu..snađi se ravnatelju.

Često mi ravnatelji kažu.. ajde, pitaj kada ćemo dobiti upute od ministarstva o ovome i onome. A upute uglavnom ne dođu. Sada će nam izgleda ipak upute doći o sklapanju novih ugovora nakon donošenja uredbe o koeficijentima.

Većinom se sami ravnatelji trebaju snaći u svim situacijama. A mi to možemo jer smo kompetentni.

A kada se moramo snalaziti onda radimo i greške. Ne možemo sklopiti policu osiguranja protiv grešaka.

Ali zato možemo svima i dalje pokazati da smo mi ti vodeći učenici koji stalno uče. Učimo i na svim našim okupljanjima, stručnim skupovima i konferencijama.

I ovaj puta ćemo još jednom utvrditi gradivo o našim ključnim poslovima, pedagoškom i poslovnodnom vođenju škole i učeničkog doma. Učit ćemo zajedno o suočavanju sa stresom, EU projektima koji mijenjaju škole i domove, o radnim odnosima, novim ugovorima i novim radničkim pravima, o motivaciji za posao u školi, kako uz sve te nužne poslove prikupiti dokumentaciju i napredovati u zvanju.

Jedni od drugih i jedni s drugima ćemo učiti na 6 različitih radionica koje su na teme vezane upravo uz kompetencije ravnatelja upisane u standard zanimanja. Svi koji će sudjelovati u radionicama uvidjet će koliko su ravnatelji kompetentni i spremni na sve je mnogi zajednički vode radionice, a da se prije ovog skupa nisu međusobno ni poznavali.

Nakon ovog skupa sigurno ćemo biti osnaženiji, hrabriji i mudriji.

Uglavnom kompetencije za uspješan rad ravnatelja ili imamo ili ako ih nemamo onda ćemo ih steći.

Izazove u vođenju srednjoškolske ustanove imamo i imat ćemo ih još i više.

Svaki naš susret nam je škola, pa kada dođemo u svoje škole i učeničke domove postupat ćemo sigurno pametnije.

Želim nam uspješan stručni skup, kolegijalnu podršku, međusobno osnaživanje i ugodne trenutke u Zadru u kojem ćemo zagrliti jedni druge, pozdraviti vjetar, pozdraviti more, pozdraviti kišu, proslaviti 30-tu godišnjicu i na kraju pozdraviti i sunce.

Sretno svima!